

Tilsyn med påstrykningsmembraner til bruk innendørs i våtrom

Sluttrapport

Direktoratet for byggkvalitet

INNHold

1	FORORD	3
2	SAMMENDRAG	4
3	SUMMARY IN ENGLISH	5
4	BAKGRUNN	6
5	REGELVERKETS KRAV TIL PRODUKTDOKUMENTASJON FOR OMSETNING AV BYGGEVARER	7
5.1	Generelt om kravene til produktdokumentasjon for byggevarer	7
5.2	Teknisk kontrollorgan (TKO)	7
5.3	Nærmere om system 2+ for vurdering og verifikasjon av ytelse	8
6	KRAV TIL PRODUKTDOKUMENTASJON FOR PÅSTRYKNINGSMEMBRANPRODUKTER TIL BRUK INNENDØRS I VÅTROM	9
7.	AKTIVITETER	10
7.1	Kartlegging av markedet.....	10
7.2	Innledende informasjonstiltak	10
7.3	Utvalg.....	10
7.4	Metode.....	10
8	RESULTATER AV TILSYNET	11
9	KONKLUSJON OG ANBEFALTE TILTAK	11
10	TABELL MED OVERSIKT OVER AKTØRER OG PRODUKTER	12

1 Forord

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) er markedstilsynsmyndighet for produkter til byggverk. I 2020–2022 har vi gjennomført tilsynskampanje med påstrykningsmembraner/smøremembraner til bruk innendørs i våtrom.

I tilsynet ble det undersøkt om påstrykningsmembraner til innendørs bruk i våtrom har tilfredsstillende produktdokumentasjon i henhold til forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk (DOK). Tilsynet var begrenset til kontroll av produktdokumentasjon for produktene. Testing av produktene var ikke en del av tilsynet.

Målgruppen for kampanjen var norske produsenter, importører og distributører av påstrykningsmembraner til bruk innendørs i våtrom.

Den endelige rapporten er utarbeidet av senioringeniør Merete Ann Thune ved avdeling for byggeregler og brukerorientering på vegne av avdeling for produkttilsyn og EØS-regelverk.

Oslo, desember 2022

Mailen Vangsnes
avdelingsdirektør

2 Sammendrag

Formålet med markedstilsynet var å sikre at produkter påstrykningsmembraner til bruk innvendig i våtrom som omsettes i Norge oppfyller gjeldende krav til produktdokumentasjon etter forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk (byggevarerforskriften (DOK)).

Det er produsentens forpliktelse å utarbeide all nødvendig dokumentasjon som skal følge byggevaren. Importør og distributør av byggevarer er forpliktet til å sikre at byggevarer har tilfredsstillende dokumentasjon før varen omsettes videre på det norske markedet.

Det er et behov for å øke kunnskapen til bransjen for å sikre at påstrykningsmembranprodukter til innendørs bruk i våtrom som omsettes i Norge oppfyller gjeldende krav til produktdokumentasjon. Markedstilsynet ville også gi oss en bedre oversikt over markedet.

Vi undersøkte markedet og gjennomførte tilsyn med et utvalg av produsenter, leverandører og distributører, totalt 21 firmaer med 35 produkter. Flere aktører solgte samme produkt og totalt var det 23 ulike produkter som ble undersøkt.

Alle markedsaktørene som hadde mangler i dokumentasjonen, ble kontaktet og hadde mulighet til å rette opp manglene. Noen produkter, som manglet produktdokumentasjon, ble trukket tilbake fra markedet.

Ved første henvendelse kunne kun et fåtall produkter legges frem med tilfredsstillende produktdokumentasjon.

For noen påstrykningsmembranprodukter med flere bruksområder ble dokumentasjonen for de ulike bruksområdene sammenblandet. Noen av disse produktene ble markedsført både for utvendig bruk og innvendig bruk i våtrom basert på kun produktdokumentasjon for utvendig bruk.

Alle avvik er rettet og vi avslutter derfor tilsynskampanjen.

3 Summary in English

The purpose of the market surveillance campaign was to ensure that coating membrane products to use indoors in wet rooms sold in Norway meet current requirements for product documentation.

It is the producer's task to prepare all necessary documentation that must accompany the product. The importers and distributors of construction products are obliged to ensure that the products have sufficient documentation before it is sold on the Norwegian market.

There is a need to increase knowledge of the industry to ensure that coating membrane products to use indoors in wet rooms sold in Norway meet current requirements. The audit will also give us a better overview of the market.

21 companies with 35 products were checked.

All economic operators marketing products that did not comply with the requirements were contacted and had the opportunity to take corrective actions.

All deviations have been corrected and we are therefore ending the inspection campaign.

4 Bakgrunn

Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) er markedstilsynsmyndighet for produkter til byggverk. Vi har i 2020-2022 gjennomført tilsyn med påstrykningsmembranprodukter til innendørs bruk i våtrom.

Vi ønsket å gjøre regelverket knyttet til produktdokumentasjon for påstrykningsmembraner bedre kjent blant markedsaktørene.

Påstrykningsmembraner/smøremembraner til innendørs bruk i våtrom består av polymerpartikler fordelt i vann (dispersjon). Når vannet fordampes, dannes det et vanntettende sjikt. Et påstrykningsmembransystem består av påstrykningsmembran, primer (grunning), forsterkningsbånd, hjørneprofiler, rørmansjetter og slukmansjetter. Det er viktig kun å bruke produkter som har dokumentert samholdighet. Slike produkter er hyllevarer i butikker og på nettsidene til importører og leverandører, og som forbrukerne kan kjøpe direkte uten å måtte kontakte en selger/leverandør.

Formålet med tilsynet var å sikre at produsenter og distributører følger kravene til produktdokumentasjon og underliggende teknisk dokumentasjon. Det er produsentens forpliktelse å utarbeide all nødvendig dokumentasjon som skal følge produktet. Videre har importør og distributør av byggevarer en forpliktelse til å sikre at byggevarer har tilstrekkelig dokumentasjon før varen omsettes på det norske markedet.

Direktoratet for byggkvalitet valgte å gjennomføre tilsyn rettet mot påstrykningsmembranprodukter fordi en risikovurdering utført av Teknologisk Institut i Danmark (DTI), på oppdrag fra DiBK, konkluderte med at det var høy score på påstrykningsmembran. Ved høy score anbefales videre oppfølging. Påstrykningsmembranprodukter til innendørs bruk i våtrom kan forveksles med andre produkter påstrykningsmembran/vanntetting for annen bruk. *«Fugtmembraner anvendes derimot i stort omfang, og da der ikke findes en hEN for vådromsmembraner, kan der være usikkerhed i markedet om krav til dokumentasjon og CE-mærking.»*

5 Regelverkets krav til produktdokumentasjon for omsetning av byggevarer

5.1 Generelt om kravene til produktdokumentasjon for byggevarer

Alle byggevarer må ha dokumenterte egenskaper for å kunne omsettes. Det er tre ulike hovedspor for å utarbeide produktdokumentasjon:

1. Dersom det finnes en harmonisert produktstandard (hEN) som gjelder for byggevaren, skal den brukes for å utarbeide produktdokumentasjon. En harmonisert produktstandard er en standard som er utformet etter mandat fra EU-Kommisjonen og som er sitert i Den Europeiske Unions Tidende. Produktene skal være CE-merket og følges av en ytelseserklæring når de omsettes. Produktet skal også ha monteringsanvisning/bruksanvisning.
2. Dersom produktet ikke er omfattet av en harmonisert produktstandard, kan produsenten velge å CE-merke produktet gjennom en europeisk teknisk bedømmelse ETA (European Technical Assessment). Dette er frivillig for produsentene, men dersom de velger dette, må produktet være CE-merket og følges av en ytelseserklæring i henhold til denne ETA-en når det omsettes. Produktet skal også ha monteringsanvisning/bruksanvisning.
3. Dersom det ikke finnes en harmonisert produktstandard og produsenten ikke har valgt CE-merking gjennom en ETA, krever norsk rett likevel at byggevaren skal ha dokumenterte egenskaper. Dette reguleres av kapittel III i DOK, som legger til grunn de samme prinsippene som byggevareforordningen. Imidlertid verken kan eller skal disse byggevarene ha CE-merking eller ytelseserklæring. De må følges av produktdokumentasjon som må inneholde liknende informasjon, men det er ikke noen formkrav til denne dokumentasjonen.

5.2 Teknisk kontrollorgan (TKO)

Det er kun tekniske kontrollorgan utpekt i EØS-området som har myndighet å utføre tredjepartsvurderinger i forbindelse med dokumentasjon av byggevarens egenskaper, jf. systemer for vurdering og verifikasjon av ytelse. Det finnes tre typer tekniske kontrollorgan på byggevareområdet:

1. prøvingslaboratorium (system 3)
 2. produktsertifiseringsorgan (system 1 og 1+)
 3. sertifiseringsorgan for produksjonskontroll i fabrikk (2 +)
-

5.3 Nærmere om system 2+ for vurdering og verifikasjon av ytelse

Påstrykningsmembraner til bruk i våtrom er i system 2+ for vurdering og verifikasjon av byggevarers ytelser.

Produsenten utfører:

- fastsettelse av produktets ytelser med typeprøving, typeberegning, tabellverdier eller deskriptiv dokumentasjon
- produksjonskontroll i fabrikk
- ytterligere prøving av stikkprøver på fabrikk i henhold til fastsatt prøvingsplan

Et teknisk kontrollorgan (TKO) utsteder et sertifikat for produktets ytelse på grunnlag av:

- førstegangsinspeksjon av produksjonsanlegget og produksjonskontrollen i fabrikk
 - fortløpende tilsyn, vurdering og evaluering av produksjonskontrollen i fabrikk
-

6 Krav til produktdokumentasjon for påstrykningsmembranprodukter til bruk innendørs i våtrom

Det foreligger ingen harmonisert produktstandard for påstrykningsmembraner til innendørs bruk i våtrom.

Grunnlaget for dokumentasjonen for påstrykningsmembraner til innvendig bruk i våtrom var i markedstilsynet ETAG 022, «Guideline for European Technical Approval», Part 1 (ETAG 022-1), som i 2021 ble erstattet av EAD 030352-00-0503, «Liquid applied watertight covering kits for wet room floors and/or walls» «inkl. Annex A-H). ETAG 022-1 eller EAD 030352-00-0503 er et bedømmelsesdokument for hvordan det kan utarbeides en ETA (European Technical Approval). Dette er en sertifisering av og oppskrift for produktet etter testing av påstrykningsmembranproduktene i et kit eller våtromstettesystem som består av påstrykningsmembranen, primer (grunning), forsterkningsbånd, hjørneprofiler, rørmansjetter og slukmansjetter som er nødvendige detaljer for et våtrom.

Det er ulike måter som kan benyttes for å dokumentere egenskapene produktene. For noen produkter ble egenskapene dokumentert ved at produktet inngår i et våtromstettesystem som det er utarbeidet en ETA for. ETA-ene var da utarbeidet på bakgrunn av ETAG 022-1 eller EAD 030352-00-0503.

For noen andre produkter ble egenskapene dokumentert ved at produktene inngår i et våtromstettesystem som det er utarbeidet en teknisk godkjenning (TG) for. Teknisk godkjenning var da utarbeidet på bakgrunn av ETAG 022-1 eller EAD 030352-00-0503. En teknisk godkjenning fra et godkjent teknisk kontrollorgan, inneholder da både produktdokumentasjon og godkjent bruk av våtromstettesystemet (relatert til krav i byggt teknisk forskrift).

7. Aktiviteter

7.1 Kartlegging av markedet

Vi startet med å skaffe oss informasjon om markedet for påstrykningsmembraner og hvilke firma som produserte og omsatte dette. Vi hadde kontakt med bransjeforeninger og gjennomgikk nettsider til disse og til aktuelle firmaer.

7.2 Innledende informasjonstiltak

Markedstilsynskampanjen begynte høsten 2020. I november 2020 sendte DiBK ut informasjon om det kommende tilsynet til identifiserte aktører på det norske markedet for påstrykningsmembranprodukter til innendørs bruk i våtrom. Samtidig publiserte vi en sak om markedstilsynet på vår nettside og informerte i nyhetsbrevet som sendes ut annenhver uke til en rekke bransjeaktører.

7.3 Utvalg

DiBK kontaktet et utvalg aktører for gjennomføring av tilsyn med produktdokumentasjonen. Aktørene omfattet produsenter og distributører av produktene i Norge.

Totalt 21 produsenter og distributører ble kontaktet i forbindelse med markedstilsynet. 35 produkter ble undersøkt.

7.4 Metode

DiBK undersøkte om produktdokumentasjonen tilfredstilte kravene i DOK. Produktdokumentasjonen inkludert sertifikat utstedt av et notifisert teknisk kontrollorgan og bruksanvisning ble undersøkt for henvisninger til riktig regelverk, hadde riktig innhold og at dokumentene til sammen var tilstrekkelig som produktdokumentasjon.

8 Resultater av tilsynet

Et mål med tilsynskampanjen var at foretakene etter tilsynet skulle ha tilfredsstillende produktdokumentasjon. Tilsynene som er gjort, gjelder et utvalg av produkter og foretak, og vi antar at funnene er representative for situasjonen i markedet.

Et samlet inntrykk er at mange av aktørene ikke har produktdokumentasjon tilgjengelig. Det vil si at flere av aktørene ikke var kjent med kravene til at produktdokumentasjon etter DOK skal foreligge før produktet gjøres tilgjengelig på markedet.

For de fleste produktene (17 stk.), som ikke ble tilbaketrasket, ble tilfredsstillende produktdokumentasjon for innvendig bruk i våtrom fremlagt. 2 produkter ble tilbaketrasket helt fra markedet, mens 4 produkter ble tilbaketrasket for bruk innvendig i våtrom.

9 Konklusjon og anbefalte tiltak

Det har vært utfordrende for DiBK å finne frem til riktig kontaktpersoner hos aktørene. Dette har forsinket behandlingen av tilsynet.

Gjennom informasjonsbrevet har vi spredd informasjon om regelverket til en del av aktørene i det norske markedet. Tilsynskampanjen ble godt mottatt av foretakene, selv om det ble endel arbeid med å fremskaffe produktdokumentasjonen. Vi synes at tilsynskampanjen har fungert godt og vi synes vi har hatt en god dialog med de involverte aktørene.

Et mål med tilsynskampanjen var at foretakene etter tilsynet skulle ha tilfredsstillende produktdokumentasjon eller at produkter med manglende dokumentasjon ble trukket tilbake. Dette oppnådde vi gjennom tilsynet.

Kunnskapen vi har fått i denne kampanjen tar vi med oss i arbeidet med å utvikle og forbedre våre rutiner. Vi ser det som viktig at vi gir målrettet og nyttig informasjon om regelverket på våre nettsider.

10 Tabell med oversikt over aktører og produkter

Oversikt aktører og produkter fremlagt for salg til bruk innendørs i våtrom, i henhold til ETAG 022 Part 1

Foretak	Produkt 1	Resultat	Produkt 2	Resultat
Adda Byggkjemi AS	Adda Kvikkflex	Tilbaketrukket for bruk i våtrom	Adda Kombiflex	Tilbaketrukket for bruk i våtrom
Bauhaus Norge KS	Weber superflex d2	Avsluttet	Weber Tec 822	Avsluttet
-«-	Hey'di K10			
Bostik AS	Bostik Tåtskiktsystem VTv3 og VTg1 (system)	Avsluttet	Bostik Fuktspærr 2000K	Avsluttet
	Bostik Tåtskiktsystem VTv10-VTg10 & Nax B Pro WR-system (system)	Avsluttet		
Byggmakker Handel AS	Weber Tec 822	Avsluttet	Weber superflex d2	Avsluttet
-«-	Hey'di K10	Avsluttet	Hey'di Smøremembran Pro	Avsluttet
Coop OBS Bygg SA	Casco Aquastop	Avsluttet		
CT1 Norge AS	WT1	Tilbaketrukket helt		
Finja AS	Finja smøremembran 8/16 kg	Tilbaketrukket helt		
Flisekompaniet AS	PCI Lastogum	Avsluttet	PCI Seccorial 2K Rapid Watertight	Avsluttet
Glava AS	Ingen produkter			
Hey'di AS	Hey'di K10	Avsluttet	Hey'di Smøremembran Pro	Avsluttet
Jem & Fix Norge AS	Weber Tec 822	Avsluttet		
Laticrete Nordic AS	Laticrete Latapluss	Avsluttet	Hydro Ban	Tilbaketrukket for bruk alene i våtrom
Megafliis AS	Megaflex	Avsluttet		

Mira Byggeprodukter Norge AS	Mira 400 multicoat	Avsluttet	Mira 4630 aqua-flex	Tilbaketrukket for bruk alene i våtrom
Norfloor AS	Mapegum WPS	Avsluttet		
Optimera AS	Ultipro smøremembran	Avsluttet		
Right Price Tiles AS	Mapegum WP	Avsluttet		
Saint-Gobain Byggevarer AS	WeberTec 822	Avsluttet	Superflex D2	Avsluttet
Sika Norge AS	Casco Aquastop	Avsluttet	Schönox 1K-DS	Avsluttet
-«-	Schönox 2K-DS Rapid	Avsluttet	Schönox HA	Avsluttet
Ski Bygg AS/XL Bygg	Hey'di K10	Avsluttet		
Steinhardt AS	Robust	Avsluttet		